Eduskunnan hallintovaliokunta

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen lausunto

Hallintovaliokunnan pyyntö kirjallisesta lausunnosta asiassa VNS 6/2025 vp

Sisäisen turvallisuuden selonteko

1. Lausunto

Itä-Uudenmaan poliisilaitos yhtyy selonteon toimintaympäristön kuvaukseen, tavoitteisiin ja painotuksiin. Toimintaympäristö on kuitenkin muuttunut entistä vaativammaksi selonteon laatimisen jälkeen, mistä syystä poliisilaitos esittää jäljempänä mainitut huomiot.

2. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimintaympäristöstä

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen käsityksen mukaan toimintaympäristön muutokset ovat erityisesti pääkaupunkiseudulla hyvin samankaltaisia. Itä-Uudellamaalla tunnetusti poliisin työkuorma on hyvin suuri. Poliisihallituksen päätöksillä on lisätty poliisilaitoksen henkilöstöresursseja viime vuosina, mikä on ollut erittäin merkittävää työkuormasta selviämiselle. Resurssilisäykset ovat painottuneet rikostutkintaan.

Rikostorjunnasta

Verrattuna vuoteen 2023 vuonna 2025 rikoslakirikosten määrä lisääntyi 6,3 % (noin 3700 rikosta), usein tutkinnallisesti työläämpien vakavien rikosten määrä lisääntyi 9,8 % (noin 300 rikosta), törkeissä huumausainerikoksissa kasvua oli 45,4 % (noin 60 rikosta) ja usein niin ikään tutkinnallisesti työläät henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset lisääntyivät 4,8 % (noin 250 rikosta). Myös nuorten tekemien rikosten kokonaismäärä kasvoi 1,7 % (115 rikosta). Nuorten tekemien pahoinpitelyrikosten määrä on vuoden 2023 tasolla (hieman alle 1000 rikosta), mutta nuorten tekemien ryöstöjen määrässä on laskua 57,9 % (noin 100 rikosta vähemmän). Ryöstörikoksissa on muutenkin laskua 16,1 % (noin 70 rikosta). Poliisin tietoon tulleessa lähisuhdeväkivallassa on kasvua 190 % vuoteen 2023 verrattuna (noin 850 juttua).

Esimerkinomaisesti voidaan todeta pelkästään rikoslakirikosten määrän (työmäärä) kasvusta se, että tutkijan kyetessä tutkimaan keskimäärin 100 rikosta vuodessa, työmäärän kasvu on 37 henkilötyövuoden suuruinen 3700 lisääntyneellä rikoksella.

Resurssilisäyksen ja muun toiminnan kehittämisen johdosta muun muassa selvitettyjen rikoslakirikosten ja päätettyjen talousrikosjuttujen määrää on kyetty lisäämään. Avoinna olevien rikoslakirikosten määrää on kyetty vähentämään vuoteen 2024 verrattuna. Avoimien rikoslakirikosten määrä on silti kaikista poliisiyksiköistä korkein (22 288 avoinna olevaa rikosta vuoden 2025 lopussa). Myös avoinna olevien talousrikosjuttujen määrä on erittäin korkea (1100 avoinna olevaa talousrikosjuttua vuoden 2025 lopussa). Tutkinnassa priorisoitujen vakavien rikosten selvitystaso on parantunut.

Valvonta- ja hälytystoiminnasta sekä liikenneturvallisuudesta

Hälytystehtävien määrä on lisääntynyt vuodesta 2023 16,2 % (hieman yli 15 000 tehtävää). Kasvua on myös poliisipartioiden oma-aloitteisissa tehtävissä 37,3 % (noin 15 000 tehtävää), mikä osoittaa, että valvontaa on kyetty tekemään enemmän. Valvonnan lisääntymisen myötä myös maassaolon edellytysten tarkastaminen kasvoi 40,3 % ja osittain siitä syystä myös poliisin ulkomaille palauttamien henkilöiden määrä lisääntyi 25,6 %. Keskimääräinen toimintavalmiusaika kiireellisissä tehtävissä säilyi suunnilleen vuoden 2023 tasolla (8,5 minuuttia).

Liikenneturvallisuuden puolella törkeiden liikenneturvallisuuden vaarantamisien määrä kasvoi vuodesta 2023 9,3 % (noin 60 rikosta), mutta rattijuopumusrikosten määrä laski 10,7 % (noin 150 rikosta). Viimeksi mainittu tapahtui siitä huolimatta, että vuoden 2025 aikana tehtiin vuoteen 2024 verrattuna 18,6 % enemmän puhallustoimenpiteitä (noin 9500 puhallutusta enemmän). Myös valvonnan määrää onnistuttiin kaksinkertaistamaan vuoteen 2024 verrattuna (10 700 valvontatehtävää enemmän).

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimintaympäristöstä yleisesti

Itä-Uudenmaan poliisilaitos kiinnittää huomiota siihen, että poliisi on ensisijainen sisäisen turvallisuuden viranomainen. Poliisi antaa ensivasteen myös erilaisissa epäselvissä tapahtumissa ja tilanteissa sekä häiriöissä, joissa mahdollisesti myöhemmin voidaan tapahtuman, uhkan tai tilanteen todeta sen kuuluvan jollekin muulle viranomaiselle tai puolustusvoimille.

Toimintaympäristö on muuttunut yleisesti ottaen vaativammaksi, monimutkaisemmaksi ja nopeaa reagointia edellyttäväksi. Tällöin tietoperusteisen ennakoinnin, tilannekuvien ja joustava resurssien käyttö on korostunut. Usein on kysymys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantumisesta. Itä-Uudenmaan toimintaympäristön erityispiirteenä on mainittava erityisesti merkittävät kriittisen infrastruktuurin kohteet (esimerkiksi Loviisan ydinvoimala, Kilpilahden jalostamo ja satama sekä merkittävät logistiset keskittymät) ja Helsinki-Vantaan lentoasema. Todettakoon, että kriittinen infrastruktuurin suojaamiseksi miehittämättömien ilma-alusten vastatoiminta edellyttää tuekseen lainsäädäntöä ja luonnollisesti muita resursseja, jotta suorituskyky vastaisi yhteiskunnan turvallisuusvaatimuksia.

On ensiarvoisen tärkeää huolehtia polisiin suorituskyvystä ja toimintaedellytyksistä pitkäjänteisesti sisältäen muun muassa toimivaltuudet, henkilöstöresurssit, toimitilat, kaluston, välineet, osaamisen jne. Kysymys ei ole vain poliisien määrästä, vaan resursoinnissa on aina kysymys myös välineistä ja tiloista, joilla henkilöstö tekee työtä. On huomattava, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen rahoitustilanne saattaa muuttua nopeastikin muun muassa resursseja sitovien pitkäkestoisten operaatioiden ja kustannuskehityksen vuoksi.

Lainsäädännön kehittäminen on avainasemassa. Erityisesti kehittämisessä on huomioitava päivittäisen poliisitoiminnan turvaaminen. Rikosprosessia on sujuvoitettava ja yksinkertaistettava ja erilaisia sujuvuutta haittaavia vaiheita ja velvoitteita on karsittava. Toimivat työtä tukevat tietojärjestelmät ovat tässä luonnollisesti myös erittäin tärkeitä. Rikostorjunnan suorituskyvystä voidaan kärjistäen sanoa, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella päivittäin tapahtuviin vakaviin rikoksiin kyetään antamaan hyvä tutkintavaste ja po. rikoksia pystytään selvittämään ja estämäänkin tehokkaasti, mutta vuosien varrella kertyneet tavanomaiset rikokset ovat jatkuva huolenaihe. Sellaisia rikoksia on tuhansia, jotka tulisi tutkia, mutta vakavammat rikokset on priorisoitava niiden edelle. Kysymys on siis poliisin perustoiminnan turvaamisesta.

Toimivaltuuksien on myös vastattava toimintaympäristöstä tulevia ja yhteiskunnan asettamia vaatimuksia, mikä edellyttää muun muassa rikostiedustelulainsäädäntöä, esteiden poistamista tiedonvaihdossa ja yhä lisääntyvässä määrin kyberrikostorjunta edellyttää myös lainsäädännön kehittämistä ja luonnollisesti myös suorituskyvyn varmistamista resursoinnin kautta. Poliisin on vastattava sisäisestä turvallisuudesta myös poikkeusoloissa ja sotatilassa. On oletettavaa, että Ukrainan kokemusten viitoittamana poliisin tehtävät tulisivat sotatilassa lisääntymään. Tämän johdosta poliisin tulisi voida itse päättää sodan ajan henkilöstön määrästä, eikä asian tulisi olla puolustusvoimien harkinnassa. Puolustusvoimien varaukset koskevat usein kriittistä erikoiskoulutettua henkilöstöä, joita siis tarvitaan välttämättä poliisin tehtäviin myös sodan aikana. Poikkeusoloissa ja sotatilassa poliisin tulisi voida myös luopua ja jättää tekemättä osaa rauhanajan tehtävistään.

Poliisin on näin ollen kyettävä varautumaan hyvin erilaisiin ja ennakoimattomiinkin tilanteisiin jokaisena päivänä kaikkina vuorokauden aikoina. On myös huomattava, että poliisi tekee toimintaympäristöstä jatkuvasti havaintoja, joiden perusteella tuotetaan tilannekuvaa myös muiden viranomaisten ja toimijoiden hyödynnettäväksi. Poliisin tietoperusteinen jokapäiväinen toiminta edistää siten muiden viranomaisten varautumista.

Poliisi tekee laajalti viranomaisyhteistyötä, kuten tunnettua. Monimutkaisessa toimintaympäristössä on ensiarvoisen tärkeää huolehtia siitä, että viranomaisten toimivaltuudet ja roolit säilyvät selkeinä. Yhteistyö, mukaan lukien erilaiset harjoitukset, on lisääntynyt ja tiivistynyt viime vuosina, mikä on positiivista ja välttämätöntä.

Tämän päivän arjen toimintaympäristöä hallitsevat väkivalta, päihteet (erityisesti huumausaineet) ja mielenterveysongelmat. Tämä näkyy merkittävässä määrin myös muiden viranomaisten tuki- ja turvaamistarpeina. Kärjistäen voidaan sanoa, että sosiaali- ja ter-

veystoimenpiteiden tarpeessa olevat ihmiset ovat ainakin osittain tulleet enenevässä määrin poliisin hoidettavaksi. Esimerkkinä viimeksi mainitusta voidaan mainita erilaiset henkilön kuntoa ja tilaa koskevat tarkistustehtävät ja etsintätehtävät.

> Esimerkki muiden viranomaisten tukitarpeista: Erään elokuisen (vuosi 2025) päivävuoron aikana Itä-Uudenmaan polisilla oli varattuna riittävä määrä poliisipartioita hälytystehtäviä ja ennakkoon suunniteltua valvontaa (mukaan lukien liikenteen valvonta) varten. Muiden toimijoiden tukipyynnöt (tuomioistuimet, ulosottoviranomainen, eläinlääkärit, sosiaaliviranomaiset jne.) aiheuttivat sen, että puhtaasti hälytystehtäviä varten koko Itä-Uudenmaan alueella oli käytettävissä vain yksi poliisipartio koko työvuoron ajan.

Edellä esitetyn osalta on näin ollen huomattava, että poliisin puuttumista ja muita toimenpiteitä aiheuttavat ihmiset kohtaavat myös muita viranomaisia ja aiheuttavat sen vuoksi edelleen tarpeen poliisitoiminnalle. Tämä lisää myös poliisin tehtäväsidonnaisuusaikaa. Tietoperusteisesti suunniteltua valvontaa ja muita tehtäviä ei tällöin kyetä tekemään ainakaan suunnitellussa laajuudessa ja suunniteltuun ajankohtaan. Poliisin suorituskyvyllä on luonnollisesti merkittävä vaikutus yleisten paikkojen turvallisuuteen, joten tässäkin asiassa on kyse poliisin perustoiminnan turvaamisesta.

Poliisissa tunnistettuja keskeisiä toimintaympäristön muutostekijöitä ovat erilaiset Suomen ulkopuolella tapahtuvat kriisit seurannaisvaikutuksineen, hallitsematon maahantulo ja muuttoliike ylipäänsä, tietoverkkoympäristön kehitys tietoverkossa tapahtuvat ja siihen kohdistuvat rikokset mukaan luettuna, teknologinen kehitys (tällä hetkellä erityisesti tekoälyn hyödyntäminen rikollisiin tarkoituksiin), huumausaineet mukaan luettuna niin sanonut synteettiset- ja muuntohuumausaineet (tällä hetkellä erityisesti Alfa-PVP). Kyberturvallisuudesta on todettava, että uhkataso on pysynyt pitkään kohonneena ja tämän oletetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa vähintäänkin samalla tasolla. Kehittyvä ja muuttuva digitalisaatio (erityisesti tekoäly) muuttaa rikollisuutta, johon poliisin on myös kyettävä vastaamaan muun muassa teknologisin ja osaamisen keinoin. Todettakoon, että tietoverkkoa ja tekoälyä hyödyntäen tapahtuvat petokset ja niiden yritykset muodostavat jo noin 20 % osuuden kaikista polisiin tietoon tulleista omaisuusrikoksista.

Marko Viitanen, poliisipäällikkö

Seppo Kujala, apulaispoliisipäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 09.02.2026 klo 13:25. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Hav@eduskunta.fi

Itä-Uudenmaan poliisilaitos
Jokiniemenkuja 2, PL 98, 01301 Vantaa
kirjaamo.ita-uusimaa@poliisi.fi
Puhelin 0295 430 291, poliisi.fi